

Transplantacija bubrega – SENIOR program: iskustvo transplantacijskog centra

Dean Markić^{1,2}, Karla Boras², Romano Oguić^{1,2}, Kristian Krpina^{1,2}, Antun Gršković^{1,2}, Nino Rubinić¹,
Mauro Materljan¹, Klara Smolić^{1,2}, Lidija Orlić^{2,3}, Ante Jakšić¹, Josip Španjol^{1,2}

¹Klinika za urologiju, Klinički bolnički centar Rijeka, Rijeka, Hrvatska

² Medicinski fakultet Sveučilišta u Rijeci, Rijeka, Hrvatska

³Zavod za nefrologiju, dijalizu i transplantaciju, Klinički bolnički centar Rijeka, Rijeka, Hrvatska

Uvod

Transplantacija bubrega je najbolja metoda nadomjesnog liječenja bubrežne funkcije. S obzirom kako broj primatelja nadmašuje broj darivatelja neophodno je iskoristiti svaku mogućnost transplantacije. Eurotransplant senior program (ESP), započet 1999. godine, stavlja naglasak na transplantaciju bubrega unutar posebne skupine pacijenata (darivatelja i primatelja) starijih od 65 godina. Hrvatska kao članica Eurotransplanta je također prihvatila ovaj program te ćemo prikazati iskustva s ovim programom u Kliničkom bolničkom centru Rijeka.

Bolesnici i metode

Ovim retrospektivnim istraživanjem bili su obuhvaćeni svi bolesnici u Kliničkom bolničkom centru Rijeka u kojih je između 01. siječnja 2009. godine i 31. prosinca 2021. godine učinjena transplantacija bubrega a koji su zadovoljavali kriterije Eurotransplant senior programa.

Rezultati

U promatranom razdoblju na Klinici za urologiju Kliničkog bolničkog centra Rijeka učinjene su ukupno 323 transplantacije bubrega od čega 31 (9,6%) u sklopu ESP. Svi primatelji su primili bubreg kadaveričnog darivatelja od čega je 28 (90,3%) bolesnika primilo bubreg iz Republike Hrvatske, a 3 (9,7%) bolesnika iz ostalih zemalja Eurotransplanta. Od ukupnog broja, 19 (61,3%) bolesnika je bilo muškog spola, a 12 (38,7%) ženskog spola. Prosječna životna dob bolesnika u vrijeme transplantacije je bila 69,8 godina (raspon 65 do 80 godina). Hladna ishemije je trajala između 270-1670 minuta (prosječno 902 minute). Prosječno trajanje operativnog zahvata bilo je 208,23 minute (raspon 110-315 minuta). Rane komplikacije je imalo 24 (77,4%) bolesnika, a kasne komplikacije je imalo njih 6 (19,6%) (tablica 1 i 2). Jednogodišnje preživljenje bolesnika bilo je 90,32%. Uzroci smrti unutar godine dana bili su: perforacija divertikuluma sigme u ranom poslijeoperacijskom periodu (1 bolesnik), srčano zatajenje 4 mjeseca nakon transplantacije (1 bolesnik) te pneumonija 4 mjeseca nakon transplantacija (1 bolesnik).

Tablica 1. Bolesnici s ranim komplikacijama (N=24)

Komplikacija	N	Terapija
Disekcija renalne arterije	1	Transplantektomija
Tromboza renalne arterije	1	Transplantektomija
Pseudoaneurizma vanjske ilijačne arterije	1	Transplantektomija
Limfocela	2	Perkutana sklerozacija
Hidronefroza	1	Privremena PNS
Krvarenje	2	Eksploracija + hemostaza
Akutni abdomen	2	1 apendektomija, 1 anus preter
Humoralno odbacivanje	1	Transplantektomija
Anemija	6	Korekcija anemije
Dehiscijencija rane	3	Sekundarni šavi
CVI	1	Konzervativno liječenje
Infekcija rane	2	Cijeljenje „per secundam”
Urosepsa	1	Antibiotska terapija

Tablica 2. Bolesnici s kasnim komplikacijama (N=6)

Komplikacija	N	Terapija
Karcinom nativnog bubrega	2	Nefrektomija
Retencija urina	1	Transuretralna resekcija prostate
Stenoza ureterovezikalne anastomoze	1	Anastomoza s nativnim ureterom
Pneumonija s smrtnim ishodom	1	Konzervativno liječenje
Urosepsa	1	Konzervativno liječenje

Rasprava i zaključak

ESP je program koji poboljšava preživljenje starijih bolesnika koji zahtijevaju nadomjesno liječenje bubrežne funkcije. Broj komplikacija je veći nego u standardnoj populaciji, ali konačni rezultat transplantacije je podjednak.

LITERATURA 1.Lloveras J, Arcos E, Comas J, Crespo M, Pascual J. A paired survival analysis comparing hemodialysis and kidney transplantation from deceased elderly donors older than 65 years. *Transplantation* 2015;99(5):991–6. 2.Pérez-Sáez MJ, Montero N, Redondo-Pachón D, Crespo M, Pascual J. Strategies for an expanded use of kidneys from elderly donors. *Transplantation* 2017;101(4):727–45. 3.Jacobi J, Beckmann S, Heller K, Hilgers KF, Apel H, Spriewald B, et al. Deceased donor kidney transplantation in the Eurotransplant Senior Program (ESP): A single-center experience from 2008 to 2013. *Ann Transplant* 2016;21:94–104. 4.Yemini R, Rahamimov R, Ghinea R, Mor E. Long-term results of kidney transplantation in the elderly: Comparison between different donor settings. *J Clin Med* 2021;10(22):5308. 5.Mokos M, Kaštelan Ž, Čorić M, Bašić-Jukić N. Kidney transplantation in elderly recipient with organ from a very old donor. *Lijec Vjesn* 2022;144:87-9. 6.Bašić-Jukić N, Furić-Čunko V, Kes P, Bubić-Filipi L, Pasini J, Hudolin T, Jurić I. Outcome after renal transplantation in a "senior" program: the Croatian experience. *Transplant Proc* 2008;40(10):3418-21.